

۲۰۱۴

کتاب مرجع پرستاری
داخلی - جراحی
برونر و سودارث

ارتوپدی

عملکرد دستگاه عضلانی - اسکلتی

مترجم:

فرزانه قاسم‌زاده کاکرودی

کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی
جراحی، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

ویراستار:

سهیلا مشعوف

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی - واحد تهران

نشر حیدری

ناشر کتب علوم پزشکی

سرشناسه	هینکل، جانیس ال. Hinkle, Janice L.
عنوان و نام پدیدآور	ارتوپدی (عملکرد دستگاه عضلانی - اسکلتی) / جانیس ال هینکل، کریچ جیور، مترجم فرزانه قاسم‌زاده کاکرودی
مشخصات نشر	تهران: انتشارات حیدری، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۵۲ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۱-۳۳-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتاب حاضر ترجمه‌ی بخشی از کتاب "Suddarth's textbook of medical- & Brunner surgical nursing, ۱۳th. ed, ۲۰۱۴ است.
یادداشت	در ویراست‌های قبلی سوزن‌سی اسملتزر مؤلف بوده است.
یادداشت	بلای عنوان: درسنامه پرستاری داخلی و جراحی برون و سودارث ۲۰۱۴.
یادداشت	واژه‌نامه نمایه
مؤلف دیگر	درسنامه پرستاری داخلی - جراحی برون و سودارث ۲۰۱۴.
موضوع	پرستاری ارتوپدیک / جراحی - پرستاری و مراقبت
شماره افزوده	چیور، کری ایچ. Cheever, Kerry H.
سلسه افزوده	اسملتزر، سوزن سی. اوکانل Smeltzer, Suzanne C. O'connell
شماره افزوده	قاسم‌زاده کاکرودی، فرزانه، مترجم
شماره افزوده	برونر، لیلیان شولتیس، ۱۹۱۸ - م. پرستاری داخلی - جراحی
شماره افزوده	سودارث، دوریس اسمیت. پرستاری داخلی - جراحی
رده بندی کنگره	۶۵۱/۴۵ پ ۷۵۲/۷۵۲ RD
رده بندی دیویی	۶۱۶/۷۰۳۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۱۷

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۹۷ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

- ✓ عنوان: ارتوپدی (عملکرد دستگاه عضلانی، اسکلتی)
- ✓ مترجم: فرزانه قاسم‌زاده کاکرودی
- ✓ ویراستار: سهیلا مشعوف
- ✓ ناشر: انتشارات حیدری
- ✓ صفحه‌آرایی: میم گرافیک دات کام
- ✓ نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۳
- ✓ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
- ✓ چاپ و صحافی: طرح و نقش
- ✓ بهاء: ۱۷۹۰۰ تومان
- ✓ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۱-۳۳-۹

مراکز بخشی

- نشانی دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری غربی، روبروی اداره پست، پلاک ۱۲۴، طبقه اول، واحد ۲. تلفن: ۶۶۹۷۶۶۷۸ ۶۶۹۷۶۴۹۹
- ① فروشگاه ۱: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۲۳ - تلفن: ۶۶۴۷۸۹۴۷
 - ② فروشگاه ۲: قلعهک، خیابان زرگنده، دانشگاه آزاد اسلامی، کتابفروشی دانشگاه - تلفن: ۲۲۶۲۲۶۰۵
 - ③ فروشگاه ۳: اراک، خیابان دکتر حسانی، فروشگاه نشر حیدری - تلفن: ۰۸۶۱-۲۲۳۴۸۸۳
 - ④ کتابفروشی‌های معتبر سراسر کشور

مقدمه مترجم

دییاجه

خواننده محترم سلام:

با توجه به پیشرفت فوق العاده سریعی که امروزه در دسترسی به آخرین اطلاعات و اخبار علمی وجود دارد، کسب اطلاعات کار سختی به نظر نمی‌رسد. با این دیدگاه، زمانی که کار ترجمه می‌جست. ارتوپدی برونر و سودارث ۲۰۱۴ را آغاز کردم، از خدای خود خواستم که "به واژگانم قدرتی عطا کند تا در بهبود رفتار حرفه‌ای پرستاران، اعضای تیم خدمات بهداشتی و حتی مددجویان ایران زمین موثر واقع شود". تمام آرزویم این است که مطالعه این اثر بتواند راهی برای شناخت استعدادهای گرانبه‌ای شما باشد. سپس در پایان این مجموعه از خود پرسیدم:

✓ آیا نسبت به هموعان، همکاران و دانشجویان عزیزم، صادق‌تر شده‌ام؟

✓ آیا نسبت به گذشته، متعهدتر شده‌ام؟

✓ آیا رشد و پیشرفت بیشتری برای خود پیدا کرده‌ام؟

✓ آیا نسبت به مددجویان، متواضع‌تر و پذیرا تر شده‌ام؟

✓ آیا انسان بهتری شده‌ام؟

● و از همه مهم‌تر:

✓ آیا برای موقعیتی که فراهم شده، سکوت می‌کنم یا هشی بکشی بخش بوده‌ام؟

از شما هم می‌خواهم هم اکنون، در این لحظه و این مکانی که قرار دارید به این سوالات پاسخ دهید. زندگی همین لحظه و همین جاست.

در انتها از همکاران نشر حیدری که فرصت انجام این تجربه را با من فراهم نمودند، سپاسگزاری می‌کنم. ظرافت نگرش آقای حیدری در روانی ترجمه و پابندی به اصل متن، قابل تقدیر است. نظرات ارزشمند سرکار خانم مشعوف در به ثمر رسیدن این مجموعه، غنای بسیار ارزشمندی برای اینجانب بوده است.

همچنین دستان لطیف دختر عزیزم را که گام به گام در ترجمه این کتاب با من قدم برداشته را به گرمی می‌فشارم و قدردان همراهی و صبر مادر، همسر و پسر عزیزم هستم. انشالله بکشت سبزی و دعای خیر تاثیر کاربرد اقدامات درمانی و مداخلات پرستاری این کتاب را به پیشگاه پدر و خیر کرده‌ام تقدیم می‌کنم.

برای انجام آنچه پیش روی شماست، فقط به اندازه توانایی خود عمل کردم نه به اندازه توانم. خواهام مطمئناً برای تکامل آن، ارسال نظرات شما به FGK_EQ2002@YAHOO.COM موثر خواهد بود.

"کاش می‌دانستم کسی که از علم بی‌نصیب مانده، چه چیز به دست آورده است

و آن کس که از علم بهره‌مند شده، چه چیز به دست نیاورده است"

حضرت علی (ع)

مقدمه چنگاپ دکتر عباس عبادی

با عنایت به گسترش روزافزون علم و فناوری بخصوص در حیطه‌های علوم پزشکی و به موازات آن در حرفه پرستاری، افتخار داریم که این رشد در کشور عزیزمان ایران پا به پای سایر کشورهای پیشرفته به اوج و انشالله به زودی مرزهای دانش را درنوردد. نیاز جامعه علمی پرستاری به منابع علمی روز دنیا می‌طلبد که دانشمندان و اساتید و دلسوزان این رشته تلاش‌های بی‌دریغ خود را در هرچه بهتر بارور شدن این درخت عظیم به کار برند تا با همکاری در زمینه‌های مختلف پیشگیری، مراقبت، درمان، توانبخشی، آموزشی و پژوهشی بتوان هرچه زیباتر در خدمت به همنوعان گام‌های موثری را برداشت. امیدوارم با گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی و نقش پرستاران در تولید شواهد علمی بومی، به زودی شاهد نشر منابع مرجع پرستاری توسط دانشمندان ایرانی باشیم. این ارزش دور از دسترس نیست و فقط اراده و تلاش و همت دانشمندان و عالمانه را می‌طلبد.

کتاب مرجع پرستاری داخلی جراحی برونر از معتبرترین منابع شناخته شده در این حرفه می‌باشد که با زبان ساده و علمی شواهد جدید علمی را در مراقبت‌های بومی ارایه می‌دهد. بنابراین ترجمه آن جهت آموزش و بکارگیری در کشور، مورد نیاز پرستاران بالینی، دانشجویان و اساتید و ... می‌باشد. خوشحالیم که عزیزان بیشکسوت و جوان دست به دست هم داده و این منبع را همراه با ترجمان علم و فرهنگ در اختیار دانش پژوهان قرار داده‌اند.

دکتر عباس عبادی

دانشیار و ریاست دانشکده پرستاری دانشگاه بقیه الله (عج)

عضو هیات مدیره سازمان نظام پرستاری تهران

هجدهمین دانشمند برتر علوم پزشکی کشور از سوی پایگاه ISC

به دو عالم ندیم لذت یاری را

کر طیبانه بیایی بر سر بالینم

در کتاب طب داخلی انتشارات آکسفورد نکته‌ای خواندم شگفت و شگرف: آورده بودند که بیمار را حقی است بر درمان رانش (پرستار و پزشک و ...) آن این که جز درمان بیماری مکلف به درمان بیمار نیز هستند یعنی هنگام پیشرفت بیمار جسم به بیمار، نواختن جان و روان او نیز به تکلیف انسانی - الهی موظفند. چه کسی با جسم است و جان و بیمار جان و روان آدمی بسی حکیمانه‌تر و مهر آمیزتر است، و در روزگار ما این امر قدسی را کسی نداند جز فرزنانگان شبانه روز بیدار بیمارستان‌ها یعنی پرستاران. ایضاً از علامه فقید عوم طبایی رضوان الله تعالی علیه فرمایشی بس عجیب شنیده‌ام که فرموده‌اند حاضرند تمام ثواب تفسیر گرانباز الهی از ثواب شبی پرستاری یک بیمار به معاوضه بگذارند. این همان حقیقتی است که غریبان بدان دست نیافته‌اند که پیشتر آورده‌ام. اکنون اثر پیش‌رو نقد محقری، پیش‌کش به محضر ایشان؛ و به جان خشنودم و خرسندم که خدمتگذاری مردمانی را به عهده دارم که خلق و حتی بزرگان دارند. در ادامه به حکم ادب و قدرانی وظیفه خویش را تمام کنونی را آورم که بی مهر و همتشان این راه را سرانجامی قائل نبود.

از سرکار خانم سهیلا مشعوف بسیار سپاسگزارم؛ که با مهر و مدارانه و همتی حقیقتاً پرستارانه آن چنان این طفل از راه رسیده را پروراندند که تردید ندارم در میدان علم و نشر روانی است و قیاب و بی‌همتا، طول عمر ایشان را از حضرت باری تعالی می‌طلبم.

همچنین گروه محترم مترجمین که نام هر یک بر نسخه مربوطه نقش بسته به قدردان و دست بوس یکایک این زحمتمکشان هستم.

در انتها از سرکار خانم سیده مریم حیدری که با کوشش فراوان مسئولیت هماهنگی و هماهنگی این اثر را از ابتدا تاکنون بر دوش داشته و با مهارتی خاص به سرانجام رساندند، کمال تشکر را دارم.

هم چنین آقای مرتضی ذوالقدر که در تمامی مراحل در کنار ما بودند.

محمد حیدری

فهرست مطالب

۴۲	بررسی پرستاری	۳	رزومه مترجمان مجموعه
۴۲	بررسی فیزیکی	۷	مقدمه مترجم
۴۳	حالت ایستادن	۸	مقدمه دکتر عبادی
۴۵	قدم زدن	۹	مقدمه ناشر
۴۶	یکپارچگی استخوان	۱۱	راهنمای کاربردی مطالعه کتاب
۴۶	عملکرد مفصلی		
۴۹	اندازه و قدرت عضلانی		
۴۹	پوست	۲۳	عملکرد دستگاه عضلانی - اسکلتی
۵۱	وضعیت عصبی - عروقی		
۵۱	ارزیابی تشخیصی		
۵۱	مطالعات رادیوگرافی		
۵۲	میکروگرافی کامپیوتری		
۵۲	تصویربرداری رزونانس مغناطیسی MRI	۲۹	بررسی عملکرد
۵۳	آرتروگرافی	۲۹	دستگاه عضلانی - اسکلتی
۵۳	سنجش تراکم استخوان (دانسیتومتری)	۳۱	مروری بر آناتومی و فیزیولوژی
۵۴	اسکن استخوان	۳۱	ساختمان و عملکرد سیستم اسکلتی
۵۵	آرتروسکوپی	۳۵	تشکیل استخوان
۵۵	آرتروسنتز	۳۶	حفظ استخوان
۵۶	الکترومیوگرافی	۳۷	ساختمان و عملکرد سیستم مفصلی
۵۶	نمونه برداری	۳۸	ساختمان و عملکرد سیستم عضلانی اسکلتی
۵۶	مطالعات آزمایشگاهی	۳۸	انقباض عضله اسکلتی
۵۷	تمرینات تفکر انتقادی	۳۹	اعمال عضله
۵۸	منابع مجموعه برونر	۴۱	تون عضلانی
		۴۱	تمرین، عدم استفاده و ترمیم عضله
			درد
			علائم شایع

فصل ۴۱

چگونگی مراقبت از بیماران با اختلالات

عضلانی - اسکلتی

بیمار با گچ، آتل یا بریس

قالب گچی

قالب فایبر گلاس

قالب گچی (پرستری)

آتل های بریس ها

سندرم کمارتما

زخم فشاری

سندرم استفاده نادرست

ارتقاء مراقبت های منزل و بیمارستان

آموزش بیمار در مراقبت از خود

تداوم مراقبت ها

پرستاری از بیمار با گچ تنه یا اسپایکا

بیمار با تثبیت کننده خارجی

بیمار با تراکشن

اصول کشش مؤثر

انواع تراکشن

تراکشن معلق متوازن

کشش پوستی

کشش باک

پایش و مدیریت عوارض احتمالی

کشش استخوانی

حفظ پوزیشن

جلوگیری از آسیب پوست

ارتقاء تحرک جسمی

پایش وضعیت عصبی - عروقی

اتلکتازی و پنومونی

پایش و مدیریت عوارض احتمالی

رکود ادرار و عفونت ادراری

کمک در مراقبت از خود

ترومبو آمبولی وریدی

بیماران تحت جراحی ارتوپدی

تعویض مفصل

جلوگیری از ترومبوز ورید عمقی

پیشگیری از عفونت

مدیریت درد

پیشگیری از در رفتگی پروتز مفصل ران

ارتقاء تحرک

پایش ترشحات زخم

پیشگیری از ترومبوز ورید عمقی (DVT)

پیشگیری از عفونت

ارتقاء مراقبت های در منزل و گسترش

مراقبت های ارتباط محور

تدوین برنامه مراقبت TKA

تشخیص پرستاری

مشکلات شایع در مراقبت احتمالی

حفظ عملکرد مناسب سیستم عروقی

ارتقاء تحرک فیزیکی

پایش و مدیریت عوارض احتمالی

ترومبولی وریدی و ترومبوز ورید عمقی

ارتقاء مراقبت های منزل و جامعه محور

تمرینات تفکر انتقادی

منابع مجموعه برونر

۶۱

۶۲

۶۲

۶۳

۶۳

۶۴

۶۹

۶۹

۷۰

۷۲

۷۲

۷۷

۷۸

۷۹

۸۰

۸۰

۸۰

۸۰

۸۱

۸۲

۸۳

۸۴

۸۴

۸۵

۸۵

۸۵

فصل ۴۲

مدیریت بیماران مبتلا به اختلالات

عضلانی - اسکلتی

کمر درد

پاتوفیزیولوژی

بررسی و یافته‌های تشخیصی

درمان

تظاهرات بالینی

مشکلات شایع و اندک

بورسیت (التهاب کیسه‌های مفصلی)، تاندونیت

سندرم خرد شدگی

سندرم مجرای مچ دست (تونل کارپ)

بیماری دوپونتیران

گانگلیون (غده یا برآمدگی تاندونی)

کاربرد در پرستاری

ارتقاء مراقبت‌های منزل و جامعه محور

آموزش به بیماران در مراقبت از خود

التهاب فاشیای کف پا

میخچه

پینه

ناخن فرو رفته در گوشت پا

انگشت چکشی

هالوکس والگوس

افزایش قوس کف پا و پاچنبیری

تومور عصبی مورتون

پرستاری از بیماری تحت جراحی پا

صافی کف پا

اختلالات متابولیکی استخوان

پوکی استخوان

پیشگیری

پاتوفیزیولوژی

ملاحظات سالمندی

عوامل خطر

ارزیابی و یافته‌های تشخیصی

تدابیر طبی

درمان دارویی

بررسی‌های جدید

درمان شکستگی

اقدامات پرستاری

ارزیابی

بهبود دفع دورهای

پیشگیری از آسیب

تسکین درد

استخوان‌مالاسی و نرمی استخوان

پاتوفیزیولوژی

بررسی و یافته‌های تشخیصی

درمان طبی

بیماری پازه استخوان

پاتوفیزیولوژی

علائم بالینی

بررسی و یافته‌های تشخیصی

درمان دارویی

درمان طبی

عفونت‌های سیستم عضلانی استخوانی

اوستئومیلیت

پاتوفیزیولوژی

ارزیابی و یافته‌های تشخیصی

۱۶۱	تومورهای ثانویه استخوانی (متاستاتیک)	۱۵۱	علایم بالینی
۱۶۳	پایش و مدیریت عوارض احتمالی	۱۵۲	پیشگیری
۱۶۳	تاخیر در التیام زخم	۱۵۲	درمان به روش جراحی
۱۶۳	تغذیه ناکافی	۱۵۲	درمان دارویی
۱۶۳	استئومیلیت و عفونت زخم‌ها	۱۵۲	درمان طبی
۱۶۳	هیپرکلسمی	۱۵۳	برنامه‌ریزی و اهداف
۱۶۳	ارتقاء مراقبت‌های منزل و جامعه محور	۱۵۳	بیم مبتلا به استئومیلیت
۱۶۳	آموزش به بیماران در مورد مراقبت از خود	۱۵۳	تسکین درد
۱۶۴	تداوم مراقبت‌ها	۱۵۳	تأخیرهای پرستاری
۱۶۵	تمرینات تفکر انتقادی	۱۵۳	فرآیند پرستاری
۱۶۵	منابع مجموعه برونر	۱۵۴	بهبود تحرک
		۱۵۴	کنترل فرآیند عفونی شد
		۱۵۴	ارتقاء مراقبت‌های منزل و جامعه محور
		۱۵۴	آموزش به بیماران درباره مراقبت از خود

فصل ۴۳

مدیریت بیماران با آسیب دیدگی

۱۶۹	عضلانی - اسکلتی	۱۵۴	تداوم مراقبت‌ها
	کوفی، کشیدگی عضلانی و پیچ خوردگی	۱۵۴	آرتريت عفونی (چرکی)
۱۷۰	پارگی رباط	۱۵۶	ارزشیابی
۱۷۲	دررفتگی	۱۵۶	بررسی و یافته‌های تشخیصی
۱۷۳	آسیب به تاندون رباط‌ها و منیسک	۱۵۶	علایم بالینی
۱۷۳	پارگی عضلات گردن و شانه (روتاتور کاف)	۱۵۶	مداخلات طبی
۱۷۴	اپی کوندیلیت	۱۵۷	تومورهای استخوانی
۱۷۴	آسیب رباط‌های جانبی و میانی زانو	۱۵۷	انواع تومورهای خوش خیم استخوانی
	آسیب دیدگی رباط صلیبی	۱۵۸	تومورهای بدخیم استخوانی
۱۷۶	(رباط متقاطع زانو)	۱۵۹	بیماری بدخیم استخوانی
۱۷۶	آسیب‌های مینیسک	۱۵۹	پاتوفیزیولوژی
۱۷۸	پارگی تاندون آشیل	۱۶۰	علائم بالینی
۱۷۹	شکستگی‌ها	۱۶۰	بررسی و یافته‌های تشخیصی
۱۷۹	انواع شکستگی	۱۶۰	تدابیر طبی
		۱۶۰	تومورهای اولیه استخوانی

۱۹۶	شکستگی گردن استخوان بازو	۱۸۱	فقدان عملکرد
۱۹۶	شکستگی تنه استخوان بازو	۱۸۱	تغییر شکل
۱۹۸	شکستگی آرنج	۱۸۱	کوتاه شدن اندام
۱۹۹	شکستگی سر استخوان زند زیرین	۱۸۱	کریپتوس
۱۹۹	شکستگی تنه استخوان زند برین و زند زیرین	۱۸۱	تورم موضعی و خون مردگی
۲۰۰	شکستگی مچ دست	۱۸۰	علایم بالینی
۲۰۱	شکستگی دست	۱۸۰	درد
۲۰۲	شکستگی لگن	۱۸۲	جا انداختن شکستگی
۲۰۳	شکستگی های پایدار لگن	۱۸۲	جا انداختن شکستگی به روش بسته
۲۰۴	شکستگی های ناپایدار لگن	۱۸۲	جا انداختن شکستگی به روش باز
۲۰۵	شکستگی حفره استابولوم استخوان لگن	۱۸۲	بی حرکت کردن شکستگی
۲۰۵	شکستگی مفصل ران	۱۸۲	حفظ و تداوم عملکرد
۲۰۶	تظاهرات بالینی	۱۸۴	بیماران با شکستگی های بسته
۲۰۸	تغییر وضعیت بیمار	۱۸۴	بیماران با شکستگی های باز
۲۰۹	ارتقاء تمرینات	۱۸۴	درمان شکستگی و عوارض مربوطه
۲۰۹	روش و مدیریت عوارض احتمالی	۱۸۷	عوارض زودرس (فوری)
۲۱۰	ارتقاء سلامتی	۱۸۷	سندرم آمبولی چربی
۲۱۰	شکستگی استخوان ران	۱۸۷	شوک
۲۱۱	بررسی و یافته های تشخیصی	۱۸۷	علایم بالینی
۲۱۲	شکستگی استخوان ران، شکستگی و نازک نی	۱۸۹	سندرم کمپارتمان
۲۱۲	ارزیابی و یافته های تشخیصی	۱۹۱	دیر جوش خوردن، بد جوش خوردن
۲۱۲	شکستگی دنده	۱۹۱	و جوش نخوردن شکستگی
۲۱۳	شکستگی ستون فقرات کمری سینه	۱۹۱	سایر عوارض زودرس
۲۱۴	صدمات ورزشی	۱۹۱	عوارض دیررس
۲۱۵	پیشگیری	۱۹۴	سندرم پیچیده درد ناحیه ای CRPS
۲۱۵	اختلالات اسکلتی عضلانی مرتبط با شغل	۱۹۴	نکروز غیر عروقی استخوان AVN
۲۱۸	پیشگیری صدمات شغلی در کارکنان پرستاری	۱۹۴	استخوان سازی نابه جا
۲۱۸	قطع عضو	۱۹۵	شکستگی در مناطق خاص
۲۱۹	سطوح قطع عضو	۱۹۵	شکستگی ترقوه

۲۲۸	بهبود تصویر بدنی	۲۲۴	عوارض
۲۲۹	افزایش استقلال در مراقبت از خود	۲۲۵	بازتوانی
۲۲۹	کمک به بیمار برای دستیابی به تحرک جسمی	۲۲۶	فرآیند پرستاری
۲۲۹	کمک به بیمار برای کاهش غم و اندوه	۲۲۶	بیمار تحت آمپوتاسیون (قطع عضو)
۲۳۴	پایش و مدیریت عوارض احتمالی	۲۲۶	بررسی
۲۳۴	ارتقاء مراقبت‌های منزل و جامعه محور	۲۲۷	تشخیص
۲۳۷	تمرینات تفکر انتقادی	۲۲۷	برنامه‌ریزی و اهداف
۲۳۸	منابع مجموعه برونر	۲۲۷	تست در
		۲۲۷	مخبر پرستاری
		۲۲۷	مشکلات موم
	ضمیمه	۲۲۷	عوارض احتمالی
۲۴۱	فرهنگ واژگان و اصطلاحات	۲۲۸	پیشرفت التیام زخم